

דברי הכנסת

לא/מרבש שני

ישיבה קס"א / ד' סיון תשכ"ז / 12 יוני 1967

31

הישיבה המאה-ושמונים-ושלוש של הכנסת השישית

יום שני, ד' סיון תשכ"ז (12 יוני 1967)

ירושליו, הכנסת, שעה 16.05

א. אזכרה לחללי צה"ל ודברי ברכה לנצחון במערכה

לצה"ל, למטכ"ל רב-אלוף רבין, מתכנן המערכה ומפקדה, לחבר עוזריו, לאלוסי צה"ל, שהוזמנו עליידי להשתתף בישיבה זו, לכל החיילים ולסגל המפקדים ברכה ותודה מקרב לב של כל אדם בישראל וכל יהודי ברחבי הגלויות על כושר לחימתם, עוז רוחם ונכונותם להקרבה.

לממשלתנו, ולראש הממשלה מר אשכול, הוא גם שר הבטחון עד פרוץ המערכה, ולעוזריו — ברכה והודיה על ההתמדה והכשרון בהנהגת צבאנו, בחיזוקו, בצידורו במיטב הציוד והנשק, ביצירת התנאים ליכולתו הצבאית הגבוהה.

מאז ישיבת הכנסת ביום ב' שעבר, שהיה הראשון במערכה, היינו כחולמים, כי הגיעו מדי שעה הבשורות על כיבושים ומעשי הגבורה. שבוע זה, המזכיר כהר גבוה במישור החיים שלפניו ואחריו, היה עד למאורעות כבירים בתולדות עמנו, להתעלות רוחנית של העם היושב בציון ולאותות התגברות בגלויות.

יהי רצון שניצוצות ההתעלות הרוחנית יישארו בנשמותינו כאור גנוז, שיפעילונו ויכווננו לביצור המדינה ברוח ובחומר, להאדרת החיים ושל עמנו ולחידוש עליית המוני יהודים אל מדינת ישראל.

נישא נפשונו ליום הגדול של שלום עם שכנינו, לשלום בריקיימא באורנו ובעולם כולו.

היו"ר ק. לוז: חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת הראשונה בירושלים השלמה. מול טוב!

נתייחר עם זכר גיבורינו שהקריבו חייהם למען חיי עם ישראל על אדמת ישראל.

(חברי הכנסת מכבדים את זכר הנוסלים בקימה)

הדם ששפכו עד כה לא הספיק כדי לנחול שוב אדמתנו ולהחיותה. עתה שוב ספגה האדמה את דמם של גיבורינו. בריתנו המחודשת עם אדמתנו, ברית אמונה, עמל, זעה ודם — היא ברית עולמים.

העם היהודי יישא לנצח את זכר גיבוריו ותהילתם ויאכל על זיו העלומים וחמדת הגבורה וקדושת הרצון של בניו שנספו במערכה הכבדה.

הורים ישכולים, אלמנות, יתומים, בני משפחה של הגיבורים, אין ביטוי לאסון הכבד של אבדן יקיריכם, אך לא היה עוד קרבן חיים נושא ישועות כקרבת חייהם. בנצחונם תנוחמו.

ב. הצהרת אמונים של השר מ. דיין

היו"ר ק. לוז:

אדוני שר הבטחון, ברכתך בשבוע שעבר, בהיעדרך, לאחר שאישרה הכנסת את צירוף ממשלה. עכשיו, אחרי נצחון צבאות ישראל, אני מברך אותך משנה ברכה ומאחל לך הצלחה במילוי תפקידך רב-האחריות.

שר-הבטחון מ. דיין:
תודה רבה.

היו"ר ק. לוז: לפני שאתן רשות הדיבור לראש הממשלה להודעה, אני מזמין את שר הבטחון לעלות לדוכן, לקרוא את הצהרת האמונים ולחתום עליה, בהתאם לסעיף 11(ד) לחוק המעבר, תש"ט-1949.

משה דיין:
אני, משה דיין, מתחייב כחבר הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, ולקיים את החלטות הכנסת.
(חותם על ההצהרה)

ג. הודעת ראש הממשלה על המערכה הצבאית והמדינית

היו"ר ק. לוז:

נהדפה תוקפנות האויב, נשבר ריבוי המכריע של כוחו, והשמדה מכוננת הצבאית, טוהרו בסיסי התוקפנות. הוסר איום המלחמה מעל המדינה. השמים מעל לראשינו בטוחים. סולק האיום על ירושלים, על ישפלת החוף, על ישובי הצפון, על ישובי הרצועה, וסולק האיום על הנגב והגליל.

צה"ל שולט בחצי-האי סני בואכה תעלת סואץ, בגדה המערבית של הירדן וברמת הגולן. המעבר במצרי טיראן ובמפרץ אילת — חופשי. ירושלים אוחדה. זו הפעם הראשונה

נשמע עתה את הודעת ראש הממשלה.

ראש-הממשלה ל. אשכול:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. לפני שבוע נפתחה המערכת הגורלית. על כפות המאזניים היה מוטל קיומה של מדינת ישראל, תקוות דורות וחזון שתתממש בימינו. עתה, כעבור שבוע ימים מיישיבת האחרונה של הכנסת, שהתקיימה לשאון הפנים, מתכנסים אנו כשבשורת הנצחון בפנינו.

עם המדינה, עם לב האומה. אלפי בני עמנו נחלצו לעזרה, מקרוב ומרחוק. מאות אלפים ומיליונים נכונים לסייע לנו במאבקנו בכל האמצעים. וייאמר כאן: יהודים ולא יהודים בכל רחבי העולם. ואלה שלא יכלו להושיט עזרה בעצמם, לבם יצא אל ארצם במערכה. כשם שהמדינה התעלתה והתחשלה, כך התחשלה אחדותו של העם היהודי, ירושלים חוברת יחדיו, ובחיבורה, כמאמר קדמוניו, עשתה כל ישראל חברים.

כנסת נכבדה, ארבעת השבועות האחרונים היו ימי מתיחות ומבחן, מהם שלושת השבועות הראשונים שהיו מלווים מתיחות, ציפיה, גישושים וחיפושי דרך, והשבוע האחרון — שבוע המבחן והמעשה. מיום העצמאות, ה' באייר, ועד — ארשה לעצמי לכנות — השבת הגדול, ב' בסיון תשכ"ז.

ביום העצמאות החלו כוחות מצריים אוריים לעבור את התעלה ולנעו אל גבול ישראל. לאחר שלושה ימים נערכו כוחות אלה מול גבולנו.

עם היערכותם, חבע נאצר את פניו של חיל האוויר משרם אל-שייך, מסני ומרצועת עזה.

בבוקרו של יום ג', י"ג באייר תשכ"ז (23 במאי 1967), הודיעה מצרים על חסימת מצרי טיראן בפני שיט ישראלי ובפני שיט בין-לאומי, הנושא חומרים אסטרטגיים לנמלה הדרומי של ישראל, נמל אילת.

לאחר שביטל שליט מצרים את ההסדרים הבין-לאומיים שהיו בתוקפם במשך עשר השנים האחרונות, הוסיף והכריז בפומבי על רצונו למחוק את ישראל מעל המפה.

כפי שנחלה עכשיו, הוציא מפקד חיל האוויר המצרי ב-27 במאי, י"ז באייר, פקודת מיבצע סודית לטייסיו להתכונן להתקפת פתע על ישראל.

ב-30 במאי, כ' אייר, חתם נאצר על הסכם צבאי עם חוסיין. ב-4 ביוני, כ"ה באייר, חתם נאצר על הסכם דומה עם עיראק. הסכמים אלה, בנוסף על הסכם מצרים-סוריה-השלימו את כיתור ישראל — כיתור שנועד לאפשר התקפת פתע על ישראל מכל עבריה.

ב-3 ביוני, כ"ד באייר, הוציא מי שהיה אז מפקד חיל האוויר המצרי בסיני פקודת יום לחייליו להתכונן להתקפה על ישראל. כהאר את התוצאות הצפויות ואני מצטט: "של רגע מיוחד זה" "בעלות חשיבות היסטורית לעם הערבי". אמנם, ניבא ולא ידע מה ניבא.

עם התקדמות הכוחות המצריים לתוך חצי האי סיני הוריתי, על דעת הממשלה, על ראשית גיוס של כוחות המילואים של צה"ל. ככל שהוחמר האיום, הורחב הגיוס וגברה וחלבה כוונותנו.

בהודעתי לכנסת ב-29 במאי, מסרתי כי כוחות צה"ל "ערוכים ונכונים לסכל מזימות האויב בכל הגזרות ובכל הגבולות".

באותה הזדמנות הצעתי לשליט מצרים "לזכור כי אין זו היצג הראשונה שהוא גיבש על כנפי דמיונו ודוואה עצמו מנצח בטרים יצא לקרב". הוספתי כי "ראוי לו שיזכור כי האכזבה לא אחרת לבוא ואנו היינו עדים לכך".

ולצה"ל אמרתי — אני מצטט, והפעם את עצמי — "כוחות איתנות כוחכם לבבור על האויב בכל מצב, מטוגלת ממשלה ישראל לקבל במסחון וברוח איתנות את ההכרעות הכבדות העומדות לפניו, כפי שהדבר מתחייב מאחריותו העליונה לגורל המדינה ולגורל העם היהודי".

מאז קום המדינה שיהודים מתפללים ליד הכותל המערבי, שריד בית קודשנו ועברנו ההיסטוריה, ובקבר רחל. זו הפעם הראשונה בדורנו שיהודים יכולים להתפלל במערת המכפלה שבחברון, עיר האבות. ואכן, נתקיים בנו: "יש ושכר לפעולתך ושובו בנים לגבולם".

עם הנצחון נרכין ראשינו בחרדת קודש לזכר הנופלים. מאות רבות של חיילי צה"ל ושל אזרחים מסרו נפשם על הנצחון. יודע אני כי אין ניהומים לאכלו של היחיד, ולאכלה של משפחה. כל נפש היא עולם מלא. יודעו בני המשפחות והשכולות כי הנופלים לחמו על ענין שאין צורך וחיוני מכינו. יודעו כי כמותם ציוו לגו את החיים. בשם העם כולו, בשם הממשלה ובשמי אומר, כי שותפים אנו ליגונם הכבד.

אנו נזכור את בנינו היקרים, חיילי צה"ל ומפקדיהם, האומצים הנועזים, ההולכים בראש, אשר קידשו בחייהם ובמותם את עמנו ואת ארצנו. הם מצטרפים לשרשרת הגבורה וההקרבה של אלה שהעלו עצמם כליל על מזבח ישראל וארצו. שורשרת אשר לא תנותק לעד.

ולמפצועים, נאחל החלמה מהירה ושיבה לחיים מלאי מעש, חיים פוריים ומועילים. כל מי שראה בבתי-החולים את פצועינו — ואני ראיתם — אינו יכול שלא לעמוד נרגש מול אומץ לבם וגבורתם וכוח עמיתם בסבל. אנו אסירי-תודה מקרב לב לרופאים, לאחיות, לעובדים, למתנדבים, ובפרט לרופאים שהתנדבו ובאו אלינו מתחן-לארץ לסייע במלאכת הקודש של ריפוי חולים. תחזקנה ידיכם!

חברי הכנסת, היו אלה ימים גוראי הוד. עמנו יזכור אותם לדורי דורות. היו אלה ימים של התעלות האדם ונפשו. כל העם כולו התגייס ללחום על חייו ועל תקוותו. כל אחד חש כי עליו המלאכה לעשותה, והוא עשה את המוטל עליו, איש איש על משמרתו.

במשך שנים, מול האיום המתמיד של אייכינו, נאלצנו לבנות ובנינו כוח המגן וההרתעה של צה"ל והשקענו אמצעים רבים בהכנתו ובציודו. צבא הגנה לישראל הוא כוח לוחם אדיר, כפי שנוכח העולם לדעת, על שום רמתו הגבוהה, משום שמפקדיו וחייליו מעולים, ומעל לכל, משום שבלב כל חייל ומפקד פועמת שליחות האומה בארצה. צה"ל הוא צבא העם. כשהוא נלחם, העם כולו נלחם. כשהוא נלחם, ניבסת בו ההיסטוריה היהודית על חסותותיה. כשצבאנו נלחם, לא רק על חיי העם הוא נלחם, אלא על גאולתו.

העם עמד במבחן משום שיהיה מלוכד, משום שבשעה הגורלית ידע לרכז את מאמציו ולפעול כאיש אחד. העם עמד במבחן. מאות אלפי בני נוער ועולים, בפעילותם ובשליחותם הקטנה והגדולה, כל אחד לפי גילו ולפי יכולתו, הוכיחו כי שורשיהם בארץ שורשי נצח הם. התרחשתי מאד לראות בגיטעויות בדרכים, בערים ובכפרים, לידים ממלאים שקי חול ועושים כל מלאכה אחת ושיכולים לעשות. הוכח שרוננו של העם נובעת מן התחיה הרוחנית של המדינה. ראינו בעליל כי לא רין קיבוץ גלויות אנו כאן, אלא עם עתיק-חדש, עם מלוכד, שקם וחושל בכור האש לישראל אחת, מכל שבטי ישראל ומכל שרידי הגלויות והקהילות, הם בגיהם ובנותיהם אשר כבר נולדו כאן בארץ. קם עם הנכון לכל מאמץ ולכל הקרבה למען והבטח ייעודו.

מדינת ישראל עמדה במבחן באשר ידעה שהיא נושא. עמה את תקוות העם היהודי כולו. בימים אלה חושלה שונו אחדותו של עמנו. כל תמונות העם חשו בעליל את הזדהותו

חיבול והרסו בהם במשך תשע-עשרה שנים, בכוונה להיפסם לעיי מפולת.

בימי הקרבות השמידו כוחותינו כ־450 מטוסים של האויב ומאות רבות של טנקים. כוחות האויב הוכרעו בקרבות. רבים נסו על נפשם או נפלו בשבי. זו הפעם הראשונה מאז קום המדינה הוסר האיום על בטחוננו בבת-אחד מחצי האי סיני, מרצועת עזה, מירושלים, מן הגדה המערבית ומגבול הצפון.

במערכות אלו לחמו חיילי צה"ל לרבותיהם באומץ ובגבורה שלא תחואר. הם פעלו כמסירות נפש אין קץ ובנאמנות חברית הדדית. הם הראו מושיג ותבונה, מקדים צעדו בראש יחדיותיהם והשליכו עצמם אל מול פני המערכה החזקה. רבים מהם נפלו ורבים נפצעו, בהמיהם את חייליהם חבריהם. חיילים סיכנו עצמם לחלץ את חבריהם ולהציל ממוות ומשבי, אף בהיותם פצועים. בכוחן של מסירות זו ואחרות לחמם זו ניצחנו. אשרי העם שכזה צבאו.

מעל במה זו רצוני לברך את חברי הממשלה, את שר הבטחון, את הרמטכ"ל, את אלופי צה"ל בשדה ובמטה, את מפקדי החילות והגיסות, את כל קציני צה"ל וחיליו, ביבשה בים ובאוויר. בטוחני שכל העם וכל הצבא יקבלו ברצון את ברכת המיוחדת לחיל האוויר, למפקדו הנוכחי ולמפקדו הקודם, שיחד עם אלה שקדמו להם הכינו את הצבא המפואר הזה הנישא על כנפיהם.

במקביל להתפתחויות בוויה הבטחונית, עמדנו במערכה מדינית בין-לאומית: בימים הראשונים של המשבר, מיום העצמאות ועד יום ה', 18 במאי, תוארה כניסת הכוחות המצריים לסיני בבירות שונות כמעשה ראווה הפגנתי.

תביעת מצרים להוצאת הכוח הבין-לאומי נתמלאת בחפזן על-ידי המזכיר הכללי של האו"ם, מבלי שנתבקשה הוועדה המייעצת לכוח האו"ם לאשר זאת מראש ומבלי שהובא הענין לדיון לפני מועצת הבטחון.

עם סילוק חיל האו"ם החמימה המערכה הבין-לאומית על אף זאת לא פעל שום מוסד בין-לאומי למניעת התקפות המתקדבת או לביטול ריכוזי הצבא המצרי ליד גבול ישראל. ייתכן ואולת ידו של הארגון הבין-לאומי עודדה את טאגר להמשיך בדרכו התוקפנית ולחסום את מצרי טיראן. גם לאחר חסימת המצרים לא תבעה מועצת הבטחון ממצרים לבטל את ההסגר, אף על-פי שכמה מחבריה תיארו מעשה זה כבלתי חוקי ומסוכן.

עם חסימת מצרי טיראן החלו ארצות-הברית ובריטניה בפעולה מדינית שמטרתה הבטחת חופש השיט במצרים. ישראל יחסה חשיבות לפעולה בין-לאומית זו. ראינו תועלת בהגברת ההתנגדות הבין-לאומית לאחד מגילוייה המרכזיים של התוקפנות המצרית.

אולם עד מהרה נתברר שאין נוצר מסתפק בחסימת מצרי טיראן, ומגמתו היא השמדת ישראל. כך, בעוד המעצמות מבקשות פתרון לבעיית המצרים בהתאם לחוק הבין-לאומי, החלו הקרבות ביבשה.

בשלושת השבועות שקדמו לקרבות נפקחו עיני העולם לראות, אולי בפעם הראשונה, את המהות האמיתית של מדיניות האיבה דערבית ואת כוונות התקפות האמיתיות של שליש מצרים, אשר מפניהן הוחרנו במשך שנים רבות.

בנאומי כנסת ב־29 במאי ציינתי עד כמה אנו מעודדים על-ידי "התמיכה והאזרה הגוברת שזוכינו לה בעולם". בימים

ביום ב' שעבר, כ"ו באייר תשכ"ו, 5 ביוני 1967, נערכו מול גבולנו בסיני 7–8 דיביזיות מצריות, מהן שתיים משוריינות: 900 טנקים היו פרושים לאורך הגבול, 200 מהם מול אילת. תוך מטרה לנתק את הגב הדרומי לאורך הגבול המזרחי של ישראל עמדו 60 אלף חיילי ירדן וכן 300 טנקים; צבא ירדן הועמד תחת פיקוד מצרי וגורדי קומנדו מצריים הגיעו לשטחה, וכן גם כוחות עיראקיים.

על גבולנו הצפוני עם סוריה עמדו 50 אלף חיילים סוריים נכונים להתקפה, והגבול כולו נטוע תותחים ומרגמות, חסויים בבטון וברזל, מחופרים ומבוצרים, עבודה שנעשתה ודאי במשך שנים.

כ־600 מטוסים של מצרים, ירדן, של סוריה ושל עיראק, עמדו הכן.

בימים שקדמו ל־5 ביוני, נערכו גיחות אוויר מצריות בשמי ישראל.

בא הרגע המכריע.

מול תנועת כוחות מצריים אל גבול ישראל יצאו כוחות חינו להדוף תוקפנות האויב. והחלו קרבות אוויר ושריון.

בשידור רדיו, שעות ספורות לאחר מכן, הצהרתי: "לא נתקוף שום מדינה כל עוד לא נפתח היא במלחמה נגדנו. אך כל התוקף אותנו ייתקל במלוא יכולתנו להתגונן ולהביס כוחותיו". על אף אזהרה ברורה זו פתחו הכוחות הירדניים, שהיו בפיקוד מצרי, בהתקפות ובתפגומות לכל אורך הקו, ובפרט בירושלים. הם רב נשפך בירושלים.

בו בומן החלו הסורים לתקוף את ישובי הצפון מעמדותיהם המבוצרות בהרי הגולן.

עד יום חמישי, כ"ט באייר, 8 ביוני, התגברו והכריעו כוחות ישראל את האויב בסיני, ברצועת עזה, בירושלים כולה ובגדה המערבית כולה.

בהודמנות זו, רצוני לציין שעל אף הפגות ירושלים על-ידי הכוחות הירדניים, שגרמה לאבידות בנפש ולפצועים רבים ושפגעה ברכוש רב, נמנענו מכל הפגזה בתוך העיר, וזאת מתוך התחשבות בקדושתה של ירושלים ובהתאם למדיניותנו להימנע מפגיעות באוכלוסיה האזרחית.

מיד עם שחרור העיר, ובטרם הלכתי לכותל המערבי, כינסתי ראשי העדות הנוצריות והמוסלמיות והודעתי להם כלהלן: "תוכלו להיות סמוכים ובטוחים, שלא תורשה פגיעה כלשהי במקומות המקודשים לדתות. ביקשתי את שר הדתות לבוא במגע עם ראשי הדתות בירושלים למען הבטח מגע תקין ביניהם לבין כוחותינו ולמען הבטח כי יוכלו להמשיך בפעולתם הרוחנית באין מפריע. מתוך ירושלים — סמל השלום במשך הדורות — מתוך העיר הקדושה, שמוחזרת לח שלוותה, רצוני לשתף אתכם בקריאה לשלום לכל עמי האזור ולעולם כולו".

מיד נעשר סידורים להבטיח שהסדרים במקומות המקודשים לנצרות יוסקדו בידי כוהני דת נוצריים, והסדרים במקומות מקודשים לאיסלאם יהיו בידי כוהני דת מוסלמיים.

נוכח המשך הפגנות הכבדות של הסורים על ישובי הצפון, הסכנה המתמדת לחיי אנשים נשים וטף, וההרס הרב שנגרם לישובים, נאלצנו לפעול כדי לשתק את העמדות הסוריות בהרי הגולן והבשן.

בשבת, ב' בסיון, 10 בייני, היתה בידנו הרמה הסורית חוסלו הסיס והתקפנות, שאימו על ישובי הצפון ופגועו,

המצב שהיה קיים עד כה, לא תהיה עוד ארץ ישראל שטח הפקר פרוץ למעשי חבלה ורצח.

כבר הסברנו לאומות העולם כי פנינו לא אחורנית, אלא קדימה בכלל, ולשלום בפרט, אנו נקיים בנאמנות את התסקת האש, אם ישמור עליה בקפדנות הצד השני.

חברי הכנסת, נוצר מצב חדש היכול לשמש נקודת ציון במשאומותן ישיר להסדר שלום עם מדינות ערב, התרומה ההיסטורית שיכולים עמי תבל, ובראשם המעצמות הגדולות, לתרום להבאת השלום לאזור — היא ברורה וחד משמעית. עליהם להפנות חביעותיהם לא לישראל, שמאז קומה היא שוחרת שלום ורוצה בשלום, אלא למדינות ערב שהפכו את המזרח התיכון לנקודת מתיחות ולזירת משטמה מתחדת במשך עשרים השנים האחרונות.

הצדק, ההגיון והמוסר תובעים שלאחר קרוב לעשרים השנים הללו יאזרו המעצמות עוז ויאמרו למדינות ערב כי מגילת האו"ם מחייבת אותן, כשם שהיא מחייבת כל מדינה אחרת חברת האו"ם, לפתור סכסוכים בדרכי שלום.

כיום עומד אורנו על פרשת דרכים. מצד אחד — שלום ושתיתוף-אמת, היונקים מיונקים הכן של עמי האזור ומן האינטרסים האמיתיים שלהם. ומצד שני — הסכנה של המשך האיבה והמשטמה בשל העדר שלום יציב.

לפני הקהילה הבינלאומית עומד לא רק מבחן מוסרי, אלא גם מבחן התכונה המדינית. ככל שייפסק מירון הויון באזור — וראינו אילו מכונות צבאיות הוכנו ונבנו במשך השנים הללו בארצות השכנות לנו, ככל שייקשה לקירוב השלום עם ארצות התיכון — כך תורם אולי תרומה להפגת המתיחות הבינלאומית הכללית.

לעמי ערב רצוני לומר בשעה זו: לא ישנו לקרב. פעלנו מתוך חוסר ברירה להגנת חיינו וחזיונותינו. כשם שלכם זכור יות לארצותיכם, כך לנו זכור לארצנו. עם ישראל שורשינו בארץ הזאת. עמוקים כימי עולם. במשך הדורות שמר ישראל בתפוצותיו על קשריו הרותמים ותגשמים עם ארץ זו, ומעולם לא נותק ממנה גם בלכתו מגולה. ובמקביל שמרה לנו הארץ אמונים ולא התמכרה לשום עם זר. היא נשארה מחכה ומצפה לשוב בניה ולקירוב גליוותיה. היום נזכר העולם כולו לדעת כי אין כוח שיוכל לעקרנו מארץ זו.

ייחוד זה של עמנו וקשריו עם הארץ אין להם אח ומשל בתולדות העמים. אולי עמדתנו בשלוש מלחמות שנכפו עלינו תשכנע סוף סוף את אלה שסירבו להכיר באמת יסור דת זו, כי קשריו עם ארץ זו עמוקים. מני ים, באשר מבל עדיה אין לעמנו חיים. בימים אלה, כשהתנפצו תקוות השווא להשגת ישראל, אולי יתהדרו טוב מנהיגי ערב בגישתם לישראל, אולי יתנו דעתם מחדש על הסבל הרב ועל האבידות שגמרו לעמיתם ושגם אנו מצטערים עליהן כשם שאנו מצטערים על אבידותינו, אולי יבחינו במשאבים המקרים שבוזו על כלי מלחמה, במקום שינוצלו לקידום כלכלי וחברתי של עמיתם, אולי יתהדרו בכרכה שתצמח לכל עמי האזור משיתוף-פעולה כן ביניהם. רק בדרך זו יתפוס המזרח התיכון את מקומו הראוי במכלול תרבות העולם והקידמה האנושית.

אדוני היושב-ראש, כאשר הגיע מצב החידוש לשיאו, הורחבה הממשלה, כידוע, ונכונה ממשלת ליכוד לאומי. אציין כי הממשלה המורחבת, ובחובה ועתה השרים לעינינו בטחון, עמדה ועומדת במבחן ההנהגה הלאומית. בטוחני שתוך

לאחר מכן היו תמיכה ואהדה אלה לזרם כביר שהקיף מדינות, ממשלות ועמים, מתוך לעגנו, עם ישראל, ואשר העיד עד כמה נהפך חזון תקומת ישראל לתלך מריקמת תרבות העולם בדורנו. בימים שקדמו לקרבות היתה חרדת העולם לקיום ישראל לתופעה אדירה, שחזקה את מעמדנו ותחזק אותו במערכה המדינית שלפנינו.

רבנות, אין בדעתי כאן להפריך תעמולת כזב. אולם למען האמת ההיסטורית רצוני לחזור ולקבוע בזאת, ובאופן חד משמעי, כי בעמוד ישראל על נסו — לחמו בניו לבדם במלחמת הגנה זו לא נמתייענו בשום כוח צבאי, של שום מדינה ובשום צורה.

עלי לציין כי במשך כל תקופת ההכנה למלחמה של שליט מצרים ובעלות-בריתה, ובימי הקרבות, היתה מעצמה אדירה אחת, אשר לא זו בלבד שלא הוקיעה את המדיניות התוקפנית של מצרים ובעלות-בריתה, אלא אף סייעה בפעולתה המדינית בידי התוקפנים. בשבת, ב' בסיון תשכ"ו, 10 ביוני 1967, אף הודיעה ברית-המועצות על ניתוק קשריה הדיפלומטיים עם ישראל, ואחריה תחרו החזיקו צ'כוסלובקיה ובולגריה.

אולי אין בכך היום תועלת רבה, אולם מחובתנו הבינלאומית לשאול את ברית-המועצות איך היא, כחברה באו"ם, מיישבת את מדיניותה המוצהרת של פתרון סכסוכים בדרכי שלום, עם מתן נשק וציוד צבאי רב למדינות שהכריזו בפומבי כי כוננות להשתמש בנשק זה כדי להשמיד מדינה ריבונית, ואולי לא רק אחת, — ואין מתיישבת מדיניות זו בתמיכה הגלויה בחוקסן בעת הקרבות.

אולי כעשוי יגיע מנהיגי ברית-המועצות למסקנה כי מחובתם לסייע במאמץ להשכנת שלום אמת באזור המזרח התיכון. במגע הרשמי האחרון שהתקיים בינינו הובעה מצדנו התקווה שעוד יתקיימו יחסים בין מדינותינו על יסוד הבנה עמוקה יותר מצד ברית-המועצות לבעיותיה של ישראל.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בהיולד מדינת ישראל לפני תשע-עשרה שנים ביקשו צבאות ערב, כזכור, להחניקה באיבה. כשעמדה המדינה מולם ותוכל להם, נתחמו הסכמי שביתת-הנשק. בהסכמים אלה נאמר במפורש, במלים ברורות, כי תכליתם של הסכמי שביתת-הנשק להיות שלב מעבר לשלום. ואמנם כך החיחסה אליהם מדינת ישראל, ואולי לא רק מדינת ישראל.

אולם במשך השנים נוכחנו כי שכינינו רואים בהסכמים אלה אמצעי להרוויח זמן, כדי להתכונן לתוקפנות מחודשת, במגמה להכחיד את ישראל. האו"ם בחר להתעלם מגישה ערבית זו. מגילת האו"ם קובעת חובת חברי האו"ם שלא להשתמש בכוח ולא לאיים בשימוש בכוח, ולפתור סכסוכים בדרכי שלום. על אף זאת גמנו האו"ם מלהוקיע את האיבה הערבית במשך השנים כלפי ישראל, וכך, במשך תשע-עשרה שנים נמשך מצב זה המיוחד במינו, שאין לו תקדים ביחסי עמים.

באזניהם של כל אומות העולם, מנהיגיהם ונציגיהם, נישאה הסתתם של מנהיגי ערב, וצווחתו חרבות שניתנו בידיהם, נגדנו. הם שמעו. הם ראו. והם החרישו.

לאומות העולם נאמרו: אל תהא אשליה בלבכם שמדינת ישראל מוכנה לשוב ולחזור למצב ששרר עד מלפני שבוע ימים. מדינת ישראל קמה והתקיימה בזכות, ועם זאת נאלצה להילחם ולחזור ולהילחם על זכותה. לבדנו נלחמנו על קיומנו וטחוננו, ואנו רשאים לקבוע מה הם האינטרסים האמיתיים והחיוניים של מדינתנו וכיצד יובטח עתידה. לא יחזור עוד

ושאנו יושבים איש תחת גפנו ותחת תאנתו, בהשקט ובבטחון, ותבענו לעצמנו יותר זמנה שמוחר היה לתבוע ולקחת. אנו עומדים על סף תקופה חדשה, אף אם היא מלאה קשיים. ניצחנו רק בחזית. המאבק המדיני עודו לפנינו. טרם ניצחנו גם במאבק הכלכלי, טרם ניצחנו גם במערכה של קימום הכלכלה והמשק למען תת אפשרות לבואם של עולים למאות ולאלפים. אני מאמין כי הימים שעברו עלינו ידברו אל לבם ויביאו אותם אלינו מכל קצות העולם, על הידע שלהם, על האינציאטיבה שלהם, מתוך אהבה וחיבה לארץ, מתוך רצון רב לתת מכוחם ומאונם להרחבת יכולתנו, להגדלת מספרנו, למען הפוך אותנו לעם בן מיליונים בארץ.

הי"ר ק. לוז:

תמה ישיבת הכנסת המוקדשת לסקירת מערכת תשכ"ז ולהתייחדות עם זכר גיבורי צה"ל שהקריבו חייהם.

הישיבה הבאה ביום ב' הבא בשעה ארבע אחר הצהריים. חג שמח.

(שירת "התקוה")

ליכוד לאומי נקדם את פני המבחנים הצפויים לנו, כשאנו ערוכים למערכה המדינית וחותרים לשלום.

יוסיפו הימים הבאים ויעמיקו את תחושת המסירות והאחריות, הליכוד המופלא, ההתעלות הרוחנית, הקשר בין הדורות ואחדות כל בית ישראל.

ממבחן האש והדם יצא עם ישראל כשהוא חזק משהיה, נאמן לעצמו וצופה בבטחון לקראת העתיד, ובעזרת צור ישראל וגואלו ישכון ישראל לבטח.

הרשני נא, אדוני היושב ראש, לומר עוד כמה משפטים. כשאני עומד עכשיו לפניכם, אני מרגיש עצמי לא כאיש מפלגה, גם אם היא הגדולה ביותר בכנסת, אלא כראש ממשלה שחלשה על המלחמה ועל נצחוננו. בכנסי הנצחון צרורה אולי תקופה חדשה של שינוי ערכים, יחסים וגבולות. הניצחון במלחמה יכול להביא אתו נצחון בהבאת השלום התמידי. נזכה לימים גדולים ונחיה ראויים להם. גישא בלבנו את ראגת הכלל, לא רק הפרט.

רבות דובר בימים שעברו על כך שקצת שכחנו את יום צאתנו למערכה הגדולה. חשבנו שהיא כבר מסתיימת,

הישיבה ננעלה בשעה 16.57.

נספחות

סדר-היום לישיבה קפ"ג

הודעת ראש הממשלה על המערכה הצבאית והמדינית.

סיכום הישיבה

ישיבה קפ"ג (ד' בסיון תשכ"ז — 12 ביוני 1967)

היו"ר — ק. לון.

א. עם פתיחת הישיבה, שהיא ישיבת הכנסת הראשונה בירושלים השלמה, העלה יושב-ראש הכנסת ק. לון את זכר הנפלים במערכה ואמר לבני משפחתם: „אין ביטוי לאסון הכבד של אבדן יקיריכם, אך לא היה עוד קרבן חיים נושא ישועות כקרבן חייהם. בנצחונם — תנוחמו.“ אחרי דברי האזכרה הביע יושב-ראש הכנסת ברכה ותודה לצה"ל, לרמטכ"ל רב-אלוף י. רבין, מחננן

המערכה ומפקדה, לאלופי צה"ל, לכל החיילים ולסגל המפקדים, על כושר לחימתם, עוז רוחם ונכונותם להקרבה. הוא בירך את הממשלה ואת ראש הממשלה ל. אשכול על ההתמדה והכשרון בהנהגת הצבא, בחי"ז וקה, בצידורו במיטב הצידוד והנשק, ביצירת התנאים ליכולתו הצבאית הגבוהה. היושב-ראש סיים את דבריו בהבעת תקווה לשלום בריקיימא באזורנו ובעולם כולו.

ב. ראש-הממשלה ל. אשכול מסר סקירה על המערכה הצבאית והמדינית.

תוכן הענינים

עמוד

הישיבה המאה-ושמונים-וארבע של הכנסת השישית (י"א סיון תשכ"ז — 19 יוני 1967)

2333	א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
	ב. שאילתות ותשובות
2333	1. ביצוע חוק ההיטל על דירות גדולות
2333	2. חריגות מן הסיווג ברשויות מקומיות
2333	3. תשלום בעד הקצאת קרקע לחניה בתל-אביב
2334	4. תוצאות חקירה בעניין דו"חות על פעולות שלא בוצעו בבית-הנוער במבשרת-ציון
	5. בירור בדבר שינוי תנאי העבודה והמשכורת של עובד במועצה המקומית של מבשרת-ציון
2334	6. הנחה במחירי הכרטיסים בבתי הקולנוע בתל-אביב לחיילים
2334	7. איסור שיט במקומות רחצה
2335	8. תוספת אגרת ביוב באיגוד ערי גוש דן
2335	9. הנוהג במועצת עיריית בת-ים לקיים את ישיבותיה בדלתיים סגורות לקהל
	ג. חוק התקציב לשנת 1967/68 (תיקון), תשכ"ז—1967; חוק התקציב (מס' 2) לשנת 1967/68, תשכ"ז—1967 (קריאה ראשונה)
2335	
2348	ד. סקירת שר הסעד על פעולות משרדו
2351	דיון

הישיבה המאה-ושמונים-וחמש של הכנסת השישית (י"ב סיון תשכ"ז — 20 יוני 1967)

	א. שאילתות ותשובות
2357	1. חקירה בעסקת פרדסים
2357	2. בירור בעניין מעצר שלושה צעירים בתל-אביב והעמדתם לדין
2357	3. חקירה בעניין מותו של נער שהשתתף בסיוול בערבה
2358	4. פרסום תמונתו של חשוד ברצח
2358	5. עילת צו הריתוק למר צאלח בראנסי מטייבה
2358	6. שימוש ב"מכונת אמת" במשטרה
2358	7. מתן רשיון להפגנת בעלי-בתים בחיפה
2359	8. הליכים משפטיים עקב קטטה בין תושבי כפר-חב"ד ותוחלת
2359	9. הקמת חברה ליצוא ידע ותפקידיה
2359	10. חיסול הסכסוך בין ארגון אמני יפו העתיקה לבין החברה לפיתוח יפו העתיקה
2359	11. השיקולים להקמת חברה ממשלתית מאוחדת לתעשייה הכימית
2360	12. פיקוח על חנויות המוכרות מוצרים לתיירים
2360	13. שמירת השבת בחברת החשמל בירושלים
2360	14. פרטים על תכנון מפעל "תשלובת ערד"
	ב. סקירת שר הסעד על פעולות משרדו
2361	1. דיון (המשך)
2369	2. תשובת השר
	ג. חוק התקציב לשנת 1967/68 (תיקון), תשכ"ז—1967; חוק התקציב (מס' 2) לשנת 1967/68, תשכ"ז—1967 (המשך הדיון)
2372	
2373	ד. חוק הבטיחות במקומות ציבוריים (תיקון), תשכ"ז—1967 (קריאה ראשונה)
2376	ה. הודעה אישית של חברת-הכנסת ש. אלוני

עמוד

הישיבה המאה-ושמונים-ושש של הכנסת השישית (י"ג סיון תשכ"ז — 21 יוני 1967)

2377	.	.	.	.	.	.	מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	א.
2377	.	.	.	.	.	.	חילופי גברי בוועדות הכנסת	ב.
							הצעות לסדר־היום	ג.
2377	.	.	.	.	.	.	1. התנפלויות על יהודים בארצות ערב	
2379	.	.	.	.	.	.	2. ההתפרעויות נגד היהודים בארצות ערב	
2381	.	.	.	.	.	.	3. הכנת תכנית שלום	
2384	.						4. היחס לאוכלוסיה הערבית באזורים הכבושים וגורל רבבות אנשים במדבר סיני	
2389	.	.					5. הכרזותיהם של אישים מרכזיים בדבר החזרת שטחים משוחררים לאויב	

נספחות

[illegible]